ciu, găsim: „Ei, mă mir că nu-ţi crapă mura 'n tine de groază!“ (Revista „Ion Creangă“, I, 133). Iar F. Damé, în „Incercarea de terminologie poporană română“, aminteşte între „părţile dinăuntru ale boului“ şi *mura* sau *rânza*... (p. 32). Cuvântul e glosat franţuzeşte cu „mésentère“. In fine, în „Anonymus Caransebiensis“ întâlnim „Murĕ. Intestinum constius?“

Ca şi în Braşov, Fălciu, Muntenia — de acolo credem că avea Damé cuvântul — şi Bănat, *mură* cu sensul „foios“ se întâlneşte probabil şi în alte părţi ale teritoriului dacoromân. Presupunând astfel că cuvântul a fost, până de curând, răspândit şi în circulaţie la toţi Dacoromânii, credem că el a putut fi luat de către Bulgari tot aşa de bine de la Dacoromâni ca şi de la Aromâni, ba chiar mai repede de la cei dintâi, la Bulgari având numai forma *mură* şi nu şi *amură*, ca la Aromâni.

ION MUŞLEA.

Iarăşi „teleleu“.

Pentru *teleleu* şi locuţiunea *a umbla teleleu* = a umbla fără rost, s'au dat în anul trecut trei etimologii. Una a regretatului Bogrea (DR. IV, 179—181) explică cuvântul şi locuţiunea din numele mucenicului Thalaleu, bazându-se în special pe expresia găsită în Zanne: „a umbla Teleleu şi Trifon“. D-l O. Densusianu („Grai şi Suflet“, II, 250—252) crede că *teleleu* ar fi din ungurescul *telelö*: de iarnă, care stă iarna, care petrece iarna — termin păstoresc născut în Moldova şi Săcuime, unde ciobanii români se întâlnesc cu ciobanii unguri. D-l Drăganu (DR. IV, 765—767), crede că nici una din aceste explicaţii „nu rezolvă problema desăvârşit“, respinge în special pe *telelö* al d-lui Densusianu, propunând tot o etimologie ungurească: *találö*, care ar merge atât din punct de vedere fonetic cât şi semantic. De la acest cuvânt, care însemnează şi „cel ce umblă într'o doară, pe nimerite, trebue să pornim pentru a explica originea lui teleleu“, zice d-sa.

Eu am găsit cuvântul şi la Aromâni. O singură dată, însă adevărat, în „Datini, credinţe şi superstiţii aromâneşti“

BDD-A14779 © 1927-1928 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul“
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:58:18

ale lui D. Cosmulei (București, 1909, p. 29), unde se spune: „Altădată, la Fărșeroți, era obiceiul ca să ducă mireasa, după ce întra în casă, la *ugiac* (cămin) și să o dea cu capul de el, ca nevasta să aibă totdeauna mintea la casă și să nu fie ca *nă teleleică*". E evident, cuvântul aromânesc are același sens ca femininul, atestat și la Dacoromâni, al lui *teleleu*.

Intâlnirea cuvântului la Aromâni, ne readuce la explicația dată de Bogrea. Acesta, după ce luase la cunoștință etimologia propusă de d-l Densusianu, revenise într'un „Postscriptum la Sfinții-medici" (DR. IV, 909—913), arătând că oricât de ingenioasă ar fi explicația din *telelö*, atât aceasta cât și cea cu *Thalaleu* sânt primejduite de faptul că cuvântul *teleleu* are și sensul de *telal, crainic, pristav*. „S'ar putea deci — zicea Bogrea — ca *teleleu* din *a umbla teleleu* să fie totuși același cuvânt cu *telal* — cum admitea Cihac și, cu unele rezerve, Tiktin".

O etimologie de la turcescul *telal* ar explica și pe aromânescul *teleleică* — ceea ce nu însemnează că „expresia *a umbla teleleu* n'ar cuprinde chiar numele sfântului Talaleu, grefat pe cuvântul nostru, grație omonimiei", cum zicea Bogrea (DR. IV, 911). Dar în Ardeal, unde cuvântul *teleleu* se întâlnește destul de des, *telal* nu e cunoscut, după cât știm. Astfel, e probabil ca d-l Drăganu să aibă dreptate când susține că „nu este exclus să avem de-a face cu încrucișarea a două sau trei forme de origini deosebite" (DR. IV, 767). In tot cazul, pe lângă etimologiile ungurești ce s'au propus, și fără să uităm pe Talaleu al lui Bogrea, dacă forma *teleleică* găsită la Aromâni se confirmă și prin alt izvor de cât cartea lui Cosmulei, trebuie să admitem și pe *telal*, dat fiind că în sudul Dunării forma întâlnită nu poate fi explicată în nici un caz printr'un ungurism.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ION MUȘLEA.

BDD-A14779 © 1927-1928 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:58:18